

Gemeente: Weststellingwerf	Oorspr. functie: boerderij	naam: Terwischa Zathe	Gemeentelijk monument
Plaats: Ter Idzard	Huidige functie: woonhuis / opslag schuur		Karakteristiek pand
Adres: Idzardaweg 78	MIP-code: FR-WES-33	Kadaster: WVG L 770	Indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		in de lintbebouwing van de Idzardaweg (geen strakke rooilijn) in omgeving veelal vrijstaande woonhuizen en boerderijen
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		pand is markant wegens formaat (grote schuren) voor een in het dorp gelegen boerderij
waarde van het object in een groter geheel / ensemble			
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		beeldbepalend in de omgeving door volume, vrije ligging en ontwikkelingen omgeving
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		één bouwlaag en zolder onder groot schilddak. Bijgebouwde schuren
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw	■		homogeen volume op rechthoekige plattegrond haaks op de weg gelegen, met daaraan vast twee schuren (uitbreiding oorspr. schuur) onder zelfstandige daken
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		in verhouding tot de boerderijen in de omgeving, maar gelegen aan de Idzardaweg, is dit een grote samengestelde boerderij
specifieke kenmerken in de vormbehandeling	■		kantige hoofdvormen. Dakkapel en topschoorsteen, "uileborden"
<i>aanzichten</i>			
betekenis van de gerichtheid	■		oorspronkelijke boerderij op straat gericht. De bijbouw deels parallel deels dwars geheel is van meerdere zijden duidelijk vanaf de openbare ruimte te zien
specifieke eigenschappen van de geleding	■		enkel een horizontale belijning door uitlijning van de gevelopeningen en door de gootlijst
gehalte van de gevelcompositie	■		symmetrische frontgevel met entree in het centrum en daarboven de dakkapel, links en rechts daarvan zijn twee zesruitvensters geplaatst
<i>opmaak</i>			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		kruisverband baksteen metselwerk met snijvoeg, (nieuwe) vergl. oh pan op woonhuis oude holle pannen op schuren (hollandse pan), stalen vensters in schuren
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		witte kozijnen, groene ramen en deuren natuurrode pannen op schuren, zwarte pan op woonhuis, roodbruine baksteen
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		gevelsteen naast de voordeur; dakkapel met detaillering, entree bakstenen fries en architraaf als kroonlijst onder de houten gootlijst
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid		■	gevelindeling en gesloten kap. Authentieke onderdelen als pannen, vensters, metselwerk
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke structuur van de lintbebouwing van Ter Idzard.
typerende kunsthistorische stroming of stijl			geen overwegende bouwstijl / traditionele uitbreiding
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden	■		de bouwgeschiedenis (twee fasen) en wijziging gebruik (potstal naar grup)
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object		■	beeldwaarde van de oorspronkelijke boerderij en uitbreiding in voldoende mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		oorspronkelijke functie en de latere uitbreiding van stal en paardenstal
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 20

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: 1883 / 1913

Huidige bouwtechnische toestand:

Opmerkingen:

technisch constructie probleem en plaatselijk achterstallig onderhoud

zowel de oorspronkelijke boerderij als de uitbreiding van 1913 is behoudenswaardig, gebintconstructie deels ouder, diverse goten, vensters (zowel kozijnen als ramen en deuren) zijn inmiddels vervangen

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Ter Idzard
Adres: Idzardaweg 78

Oorspr. functie: boerderij
Huidige functie: boerderij
MIP-code: FR-WES-33

naam: Terwischa Zathe
Kadaster: WVG L 770

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Redengevende omschrijving:

In het centrum van Ter Idzard, gelegen aan de zuidzijde van de Idzardaweg, is in 1883 een grote en luxe boerderij gebouwd. In 1913 is de boerderij uitgebreid met twee schuren.

De oorspronkelijke boerderij is gebouwd als één bouwlaag met zolder onder groot schilddak op rechthoekige plattegrond. Het woongedeelte is iets versmald ten opzichte van de achterliggende schuur. De aan de linkerkant van de boerderij parallel bijgebouwde schuur bezit rechthoekig grondplan, één bouwlaag en schilddak. Haaks hierop, uitlijnend in achtergevel is een derde nagenoeg zelfstandig bouwvolume op rechthoekig grondplan, één bouwlaag met schildkap. Aan de oostzijde van deze uitbouw waren de paardenstallen gesitueerd dat zich kenmerkt door de drie gesloten deuren.

Aangezien het kavel is gelegen in de hoek tussen de Idzardaweg en de Hamersweg, is de frontgevel van de paardenschuur nu naar de Hamersweg gelegen.

Aan de achterzijde van de boerderij is nog een kleinere vrijstaande schuur / overkapping gebouwd (materiaal/materieelberging) onder zadeldak.

De vormtaal van de boerderij is hoekig. Dit is te herkennen in symmetrische opzet en strakke vormen. De entree met fraaie paneeldeur en bovenlicht met levensboom is centraal in de voorgevel gelegen. Aan weerszijden zijn twee zesruit vensters aanwezig en linksvoor onder de raamvensters keldervensters. In de rechter zijgevel van het woonhuis zit één raamvenster en in de linker zijgevel twee keldervensters. De geprofileerde raamvensters, met verbrede onderdorpel, zijn iets getoogd en voorzien van een hanenkam.

De boerderij is opgetrokken met roodbruine baksteen in kruisverband met oorspronkelijk snijvoegwerk. In de voorgevel is siermetselwerk aangebracht onder de goot als fries en architraaf.

boven de entree is een fraai bewerkte houten dakkapel geplaatst met twee rondboogvensters met roeden. De dakkapel is voorzien van een zadeldak met klein dakoverstek. Het dak van het woonhuis is bedekt met zwart verglaasde oude holle pannen (voorschild nieuw) en de schuur is bedekt met natuurrode oude holle pannen. Op de nok van het voorschild staat een schoorsteen met schoorsteenbord. De voorgevel bezit een geprofileerde gootlijst de zijgevels een blokgootje op houten klossen. Deels zijn de blokgoten vervangen door een bakgoot met zink.

in de gevels van de schuren zijn diverse getoogde stalen negenruitsvensters, met rollaag aan de bovenzijde en gemetselde raamdorpel aan onderzijde, aanwezig. In de aangebouwde schuren zijn de stalen vensters zesruitsvensters. In de achtergevel van de schuur zijn de baanderdeuren geplaatst. Verder zijn in de verschillende gevels diverse loopdeuren aanwezig.

Karakteristiek zijn ook: de gevelsteen naast de voordeur en de belettering op de dakkapel.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het pand is redelijk. Plaatselijk nog achterstallig onderhoud. Diverse vensters (zowel kozijn als raam) en goten zijn inmiddels vervangen.

Motivatie:

De (voormalige) boerderij is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de situering, verbonden met de geschiedenis en ontwikkeling van het dorp;
- architectuurhistorische waarde;
- de rijke decoraties in de frontgevel (dakkapel, levensbomen, baksteen kroonlijst, gevelsteen);
- De, in voldoende mate aanwezige architectonische gaafheid van de verschillende bouwfasen en ontwikkeling verbonden met de sociaaleconomische geschiedenis van het dorp;

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Ter Idzard
Adres: Ruskemadenweg 5

Oorspr. functie: stoomgemaal
Huidige functie: woonhuis
MIP-code: FR-WES-38
Kadaster: WVG K 208

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		aan het einde van de Ruskemadenweg, destijds nog onderdeel van de Slingerweg
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld		■	karakteristiek gelegen langs de Tjonger (uitlaat)
waarde van het object in een groter geheel / ensemble	■		ensemble waarde met overige waterwerken in de gemeente
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		beeldbepalend in en door de landelijke omgeving en de afwaterings kanalen
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		één bouwlaag met zolderverdieping onder samengestelde kap
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw		■	samengesteld volume van de werkplaats en het woonhuis onder zadeldak, verbonden door een volume dat daar haaks tussen ligt, ook onder zadeldak
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		middelgroot gemaal in verhouding tot andere gemalen maar nu als woonhuis in verhouding met vrijstaande woningen nabij Ter Idzard
specifieke kenmerken in de vormbehandeling		■	kantige vormen op samengesteld grondplan, de vensters iets getoogd in de schuur (de voormalige machinekamer) afwijkende vensters in de gevel
aanzichten			
betekenis van de gerichtheid	■		door de ligging langs het water, even verhoogd ten opzichte van de omgeving is het pand nadrukkelijk aanwezig in de omgeving
specifieke eigenschappen van de geleding	■		belijningloze gevel
gehalte van de gevelcompositie		■	alle maten zijn in verhouding met elkaar, karakteristiek is dat de machinistenwoning en machinekamer nagenoeg gelijke volumes zijn en aan elkaar verbonden zijn; de grote hoekige schoorsteen herinnert nog aan de voormalige functie als machinekamer
opmaak			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		kruisverband metselwerk, stucwerk, gesneden voeg, gegolfde Friese pan, houten en en stalen ramen
typerende kleurtoon / kleurtoepassing	■		wit gesausde gevel, zwarte pan, kozijnen, roedes en gootlijsten in okergeel
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		karakteristieke dakkapellen op het tussenliggende volume, schoorsteen op het dak van de voormalige machinekamer, T-vensters
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		authentiek pan op het dak, schoorsteen, inlaat en vensters
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in oorspronkelijke structuur van het droggemalen gebied ten noorden van Wolvega
typerende kunsthistorische stroming of stijl	■		in de trant van het <i>traditionalisme</i>
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden			
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarde in redelijke mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		landschappelijke waarde en de oorspronkelijke functie
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 23

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: ca. 1900

Huidige bouwtechnische toestand:

redelijk tot goed

Opmerkingen:

uniek type gemaal in de gemeente. Diverse onderdelen gewijzigd of verdwenen door gewijzigde functie

Datum opname: oktober 2009 / 31-01-2011

Gemeente: Weststellingwerf
 Plaats: Ter Idzard
 Adres: Ruskemadenweg 5

Oorspr. functie: gemaal
 Huidige functie: **gemaal**
 MIP-code: FR-WES-38

Kadaster: WVG K 208

Gemeentelijk monument
 Karakteristiek pand
 Indifferent

Redengevende omschrijving:

Aan de westkant van Wolvega werd het gebied na de eeuwwisseling 19^e – 20^e eeuw drooggemalen; hieraan herinneren nog het gemaal bij Langelille en het gemaal bij Blesdijke. Eerder al werd begonnen met het malen van het gebied ten noordoosten van Wolvega. Zo werd in 1900 het gemaal aan de (toen nog) Slingerweg 120 gebouwd.

Het gemaal ligt nabij de Tjonger en heeft daar ook zijn wateruitlaat. Dit gemaal is nog gebouwd als stoomgemaal. De gemalen aan de westkant van de gemeente zijn veelal al als elektrisch gemaal gebouwd. Maar niet alleen mechanisch is dit een interessant gemaal. Ook wegens het type is dit gemaal markant.

Het gemaal is gelegen aan het einde de Ruskemadenweg, wat destijds nog onderdeel was van de Slingerweg. Vanaf de weilanden achter Ter Idzard ligt het gemaal direct in zicht door de iets hoger gelegen ligging direct aan de rand van de oorspronkelijke loop van de Tjonger.

Het gebouw is samengesteld uit drie volumes. De twee hoofdvolumes waren oorspronkelijk de machinekamer en het woonhuis van de machinist. Deze volumes zijn gebouwd op rechthoekige plattegrond onder zadeldak. Tussen deze beide volumes zit een tussenlid wat de twee hoofdvolumes verbindt. Ook dit volume is gebouwd onder zadeldak. De daknokken zijn gebouwd op gelijke hoogte maar het woonhuis bezit nu een nieuwe verhoogde kap. Woonhuis en machinekamer zijn onder één en hetzelfde samengestelde dak gebouwd.

Door gewijzigde functie zijn er diverse zaken verloren gegaan of gewijzigd. Naast de eerder genoemde kap is ook de grote schoorsteen verdwenen en zijn diverse vensters aangepast. De zuidgevel is voorzien van een stuclaag en de noordgevel is wit geschilderd.

De aangebouwde serre en berging vallen buiten de bescherming.

Het gemaal is gebouwd in baksteen, in kruisverband gemetseld met gesneden voeg. De achtergevel is voorzien van een stuc afwerking. Op het dak ligt de authentieke zwarte gegolfde Friese pan.

Karakteristiek is ook de schoorsteen op het dak van de voormalige machinekamer en de authentieke dakkapel met zinken dak op het tussenliggende volume.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het pand is voor zover waarneembaar redelijk tot goed.

Dat het gebouw in z'n geheel nu wit gesauid is, dat maakt het pand wel nog markanter in de omgeving, maar is niet authentiek. Dit zelfde geldt voor de overige toegepaste kleuren.

Motivatie:

De woning met voormalig gemaal is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de opvallende ligging, verbonden met de geschiedenis en ontwikkeling van het gebied;
- cultuurhistorische waarde als onderdeel van de cultivering van het land;
- architectuurhistorische waarde (bouwstijl);

Stoomgemaal Ter Idzard, ca. 1940

